

28.4.2021

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Asia: HE 40/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Eduskunnan käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Kirjallisena lausuntonaan valtiovarainministeriö esittää seuraavaa.

Vaikutukset kuntiin

Valtiovarainministeriö kannattaa ehdotusta kunnan järjestämästä jätteenkuljetuksesta. Esitetyn mallin voi katsoa parantavan jätehuollon suunnittelua, kehittämistä ja järjestämistä. Lisäksi sen voi katsoa edesauttavan kierrätystavoitteiden saavuttamista ja jätevirtoja koskevien tietojen saatavuutta.

Euroopan komissio on varhaisvaroitusraportissaan pitänyt jätehuollon vastuiden hajanaisuutta yhtenä keskeisenä syynä Suomen hitaasti edistyneeseen yhdyskuntajätteen kierrätykseen. Esityksen voi katsoa vastaavan tähän huoleen keskittämällä yhdyskuntajätteen kuljetuksia kuntien vastuulle.

Sekalaista yhdyskuntajätettä ja saostus- ja umpisäiliölietettä koskevat poikkeukset osaltaan pirstaloittavat kuljetusjärjestelmän kokonaisuutta, mutta edelleen kokonaisuus on parempi kuin pitäytyminen nykyisessä kaksoisjärjestelmässä. Tavoiteltavaa on, että jatkossa kaksoisjärjestelmälle ominaiset ongelmat, kuten kuntia, jätealan toimijoita ja hallintotuomioistuimia kuormittavat valitusprosessit vähenisivät ja kaikki jätealan toimijat pystyisivät keskittymään jätehuollon kehittämiseen ja kierrätystavoitteiden saavuttamiseen.

Valtiovarainministeriö kannattaa kunnille ja pakkaustuottajille ehdotettua yhteistoimintavelvoitetta. Yhteistoimintavelvoite on vaativa menettely sekä kunnille että tuottajille, mutta sen voidaan katsoa olevan paras ratkaisu erilliskeräyksen järjestämiseksi, keräyksen tehokkuuden parantamiseksi ja EU:n kierrätysvelvoitteiden täyttämiseksi. Yhteistoiminta mahdollistaisi nykyisten järjestämismallien säilymisen ennallaan. Tämä seikka on erityisen tärkeä jätehuollossa, jossa sääntely on muuttunut viime vuosina paljon ja muuttuvat vastuut ovat tuoneet alalle epävarmuutta.

Esitysluonnoksen kuntavaikutuksia on kuvattu kunnan jätehuollon järjestämiseen liittyvän toiminnan ja kustannusten osalta. Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä suoria vaikutuksia kuntatalouteen. Jätelain mukaisesti kunnat perivät jätehuollosta jätemaksua, jolla katetaan jätehuollosta aiheutuneet kustannukset. Jätehuoltoa

valvovat kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset. Valvonnan tarve todennäköisesti lisääntyy ehdotettujen erilliskeräysvelvoitteiden noudattamisen valvonnasta, uusista velvoitteista tiedottamisesta, neuvonnasta sekä toiminnanharjoittajien raportointitietojen tarkastamisesta johtuen. Esityksessä on todettu, että kunnan ympäristönsuojeluviranomaisten olisi varsinkin lain toimeenpanon alkuvaiheessa kohdennettava lisäresursseja uusien velvoitteiden johdosta. Esityksen mukaan tämä voisi olla tehtävissä sisäisin kohdennuksin.

Esityksen valtiontaloudelliset vaikutukset

Esityksen valtiontaloudelliset vaikutukset aiheutuvat etenkin viranomaisten seurantaan, valvontaan ja raportointiin liittyvien tehtävien lisääntymisestä. Perusteluissa todetaan, että määrärahatarpeista linjataan julkisen talouden suunnitelmaa 2022-2025 koskevien neuvotteluiden yhteydessä siltä osin kuin kyse on pysyvistä lisämenoista.

Jäte- ja tuotetietojärjestelmän kehittämiseen sisältyy vuosien 2020 ja 2021 talousarvioihin yhteensä 2 milj. euron määräraha. Lisäksi jäte- ja tuotetietojärjestelmän ylläpitomenoihin on varauduttu lisäämällä 250 000 euroa vuodessa vuodesta 2020 alkaen talousarvioihin ja julkisen talouden suunnitelmaan. Nämä lisäykset on kohdennettu ympäristöministeriön toimintamenoihin.

Muilta osin pysyvistä määrärahatarpeista on tarkoitus linjata julkisen talouden suunnitelman yhteydessä. Kirjallisen lausunnon määräaikaan mennessä (keskiviikko 28.4. klo 14.00) kehysriihen linjauksia ei kuitenkaan ollut vielä käytettävissä.

Esitys liittyy vuoden 2021 kolmanteen lisätalousarviesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Kolmatta lisätalousarviesitystä koskevat ministeriöiden ehdotukset on toimitettu valtiovarainministeriöön ja valmistelu on parhaillaan käynnissä. Lisätalousarviesityksen valmistelun yhteydessä linjataan käsittelyssä olevaan lainsäädäntöön liittyvät välittömät lisämäärärahatarpeet kuluvana vuonna. Hallituksen esitys on kuitenkin annettu eduskunnalle ennen lisätalousarviesityksen antamista, jotta eduskunnalla olisi riittävästi aikaa sen käsittelyyn.

Armi Liinamaa
budjettineuvos
Valtiovarainministeriö, budjettiosasto